

HJÚKRUNARLÍF Í FLÓTTAMANNABÚÐUM OG Á ÁTAKASVÆÐUM:

Á NÍU LÍF – BÚIN MEÐ SJÖ!

„ÆTLI ÉG sé ekki búin að upplifa allt sem hægt er að upplifa í flóttamannabúðum og á átakasvæðum: verið stödd í miðri eldflaugaárás, lent á jarðsprengjussvæði, það hefur verið skotið á blínn minn og miðað á mig byssuhlaupi,“ segir Marianna Csillag hjúkrunarfræðingur sem á að baki tíu ferðir í flóttamannabúðir og á átakasvæði.

Það er næsta víst að hjúkrun í flóttamannabúðum og á átakasvæðum á ekki við alla. „Þetta er ákveðinn lífstíll. Þetta er adrenalín-kikk.

Marianna hefur lagt sitt af mörkum til hjálparstarfs en foreldrar hennar komu hingað til lands sem flóttamenn með aðstoð Rauða krossins.

Það getur enginn mótmælt því,“ segir Marianna um aðstæðurnar sem hún hefur búið við, aðstæður sem eru svo óraunverulegar og langt frá þeim veruleika sem við búum við. Frá árinu 1992 hefur hún farið með Rauða krossinum til Afganistan, Tansaníu, Pakistan, Súdan, Bosníu, Haítí, Sri Lanka, Simbabve og Bam í Íran. En hvað er það sem fékk hana til að leggja fyrir sig hjúkrun á átakasvæðum?

„Það er aðallega þegar maður situr fyrir framan sjónvarp og horfir á þessar hörmungar. Þar fyrir utan er ég svo gæfurík

að Rauði krossinn kom með foreldra mína til Íslands. Ég hef tækifæri til að leggja mitt af mörkum. Ef eitthvað hendir okkur þá koma aðrir okkur til aðstoðar,“ svarar Marianna til, en foreldrar hennar komu

til Íslands í fyrsta flóttamannahópnum frá Ungverjalandi 1956. Þau kynntust við komuna og giftust síðar og eignuðust tvö börn. Þrátt fyrir að foreldrar hennar hafi komið frá Evrópu þá var áfallið mikið. Þetta var algert menningaráfall segir Marianna. „Evrópa á þessum

árum var 20 árum á undan okkur en í Ungverjalandi þess tíma þá þénaði yngra fólk það eldra. Og karlmennirnir eru afspyrnu kurteisir og miklir herra menn.“ Marianna, sem unnið hefur við fararstjórn auk hjúkrunarstarfsins, segir til að mynda erlenda fararstjóra gjarnan greina Íslendinga úr stórum hópi: „Íslenskar konur draga töskurnar á eftir sér. Þetta sérðu ekki alls staðar,“ segir Marianna hlæjandi.

„Fólkið er búið að missa sitt heimaland og fjölskyldu. Í flóttamannabúðunum veit fólk ekkert hvað framtíðin ber í skauti sér. Hvað verður um börnin? Þetta er ekki eins og maður ímyndaði sér lífið.“

Umræðan um flóttafólk oft á tíðum einfeldningsleg

Um fimm hundruð flóttamenn hafa komið til Íslands frá því að fyrsti hópurinn, með foreldra Mariönnu í för, kom en hingað hafa komið auk Ungverjanna flóttamenn frá Júgóslavíu, Víetnam, Póllandi, Kosovo, Kólumbíu, Afganistan og Sýrlandi svo nokkur dæmi séu tekin. Nokkur umræða hefur verið um flóttafólk í kjölfar fréttu um hörmulegar aðstæður þessa fólks í Sýrlandi. „Umræðan í samfélaginu hefur bæði jákvæðar og neikvæðar hliðar en ég skil hana og hún á að mörgu leyti rétt á sér. En hún er oft og tíðum einfeldningsleg. Við erum flest öll af vilja gerð að taka við flóttafólki en það er margt sem þarf að huga að. Við hugsum skelfilega um öryrkja og eldri borgara. Velferðarkerfið er ekki lengur til staðar í þeirri mynd sem við þekktum. Þegar sýður upp úr þarf að finna blóraböggul,“ segir Marianna. Hún segir viðbrögð þeirra sem gagnrýna móttöku flóttafólks á sama tíma og við hugsum ekki um þá sem minna mega sín vera skiljanleg. „Að sjálfsgöðu er fólk guðslifandi fegið að vera á lífi og vera komið á öruggan stað úr ömurlegri stöðu. En hvað svo? Þetta fólk kemur úr allt öðrum menningarheimi en við, líkt og foreldrar mínir á sínum

tíma,“ rifjar hún upp. „Fólkið er búið að missa sitt heimaland og fjölskyldu. Í flóttamannabúðunum veit fólk ekkert hvað framtíðin ber í skauti sér. Hvað verður um börnin? Þetta er ekki eins og maður ímyndaði sér lífið.“

SIMBABVE 2009 Eftir kennslu um mikilvægi handþvottar fengu börnin kex.

Samstarfsmaður Mariönnu skotinn til bana

Marianna hefur töluverða reynslu af veru í flóttamannabúðum og hefur fengið sinn skerf af áföllum í starfi sínu á átakasvæðum. Þegar hún fór í sína fyrstu ferð vann hún á gjörgæslunni í Borgarspítala en með henni unnu þrír hjúkrunarfræðingar sem höfðu farið í nokkrar ferðir. „Hjúkrunarstarf í flóttamannabúðum og á átakasvæðum er ekki fyrir alla en forvitni mín var vakin,“ segir hún, en hún fór á

undirbúningsnámskeið áður en hún kom til álita hjá Rauða krossinum. „Námskeiðið byggðist á fyrirlestrum og verklegum æfingum. Okkur var skipt í hópa og við bjuggum þétt í þar til gerðum búðum. Markmiðið var að greina styrk og veikleika þátttakenda. Þegar grein-

Í KABÚL 1992 Stúlka sem missti báðar fætur eftir að hafa stigið á jarðsprengju.

ingin liggur fyrir er stuðst við hana þegar kallið kemur,“ útskýrir Marianna. Í fyrstu ferðinni til Afganistan var samstarfsmaður hennar, Jón Karlsson hjúkrunarfræðingur, skotinn til bana. „Ég upplifði í raun allt sem hægt var að upplifa í þessari ferð. Þetta er mín erfiðasta ferð og ég segi oft að ég eigi nú líf en sé búin með sjö. Á þessum tíma, árið 1992, var fólk orðið meðvitað um mikilvægi meðferðar í kjölfar áfallastreituröskunar. „Ég ákvað að verða eftir í Afganistan, vera með fólki sem skildi mig og var að ganga í gegnum það sama. Ég taldi mig hafa unnið vel úr tilfinningum

mínum en þegar heim kom fór ég í viðtalstíma hjá Rúdolfi Adolfssyni geðhjúkrunarfræðingi og hann bókstaflega setti mig á rönguna og burstaði mig með vírbursta,“ rifjar hún upp. „Ég á honum að þakka að ég er heill einstaklingur eftir þetta. Síðan fer ég aldrei í ferð nema vera búin að vinna úr þeirri fyrri,“ segir hún.

Ef þú bjargar einum, þá bjargar maður heiminum

Marianna greinir frá því að starf í flóttamannabúðum og á átakasvæðum venjist í raun aldrei. En í hverri ferð er alltaf eitthvert atriði sem verður þess valdandi að hún hafi haldið áfram. „Það er magnað að finna að maður geti lagt sitt af mörkum. Vera þín á staðnum skiptir máli og ef maður bjargar einum þá bjargar maður heiminum.“ Hún segist vita nokkurn veginn hvernig aðstæður eru hverju sinni, en það er aldrei hægt að sjá fyrir hvernig maður bregst við. Marianna greinir frá því að í flóttamannabúðum sé fyrsta verkið neyðaruppbygging, það er að koma upp búðum, grafa fyrir kömrum og leiða vatn á svæðið, auk þess að koma upp heilsugæslustöðvum en margir eru með malaríu og niðurgang. Hver fjölskylda býr í sínu tjaldi og fólkinu er úthlutað mat og glóðum sem það eldar á. Þá þarf að ráða heimamenn í margvísleg verkefni, en markmiðið er að byggja upp svæðið þannig að þeir geti séð um daglegan rekstur en starfsfólk frá Rauða krossinum og frá öðrum hjálparsamtökum sér um fjársýsluna og að stýra búðunum. „Það er svo mikilvægt að fólkið hafi eitthvað fyrir stafni, og það skiptir máli að það finni að það geti gert eitthvað, að það skipti einhverju máli – að það sé nýtir þjóðfélagsþegnar. Það skiptir sköpum fyrir andlega líðan þess,“ útskýrir Marianna. Hjálparstarfsfólki fækkar eftir því sem á líður en ferðirnar eru mislangar, allt frá tveimur mánuðum upp í eitt ár, oftast um sex til átta mánuðir að sögn Mariönnu. Framtíðin? „Ég held ég sé búin að leggja mitt af mörkum. Þetta eru svo óraunverulegar aðstæður. Það sem heldur manni gangandi er að þetta er tímabundið verkefni. Svo fer maður heim í hreiðrið sitt.“

